

DE CRITICI (I)

Nu minister Donner van Justitie waarschijnlijk in september met een analyse komt van de positie van de balie in de rechtstaat, vragen wij alvast enkele critici wat hun belangrijkste kritiekpunten zijn. Maurits Barendrecht was advocaat en is nu hoogleraar aansprakelijkheidsrecht (Tilburg).

MAURITS BARENDRECHT OVER DE SYSTEEMFOUT

‘Het systeem is nu zo gemaakt dat advocaten en rechters zo goed mogelijk met elkaar kunnen werken; factoren als de kosten voor de cliënt en de transparantie zijn uit zicht geraakt. De klanten van het recht en hun problemen moeten centraal staan; de advocaat zou daarbij slechts een tussenpersoon moeten zijn tussen justitiabelen, recht en rechter. Maar nu lijkt het soms wel of alles draait om de advocaten zelf. Een groot probleem vind ik dat cliënten vaak in een soort “wapenwedloop” terecht komen: hoe harder zijn advocaat werkt, hoe harder ook de advocaat van de wederpartij moet gaan werken en hoe hoger de kosten oplopen. In die zin hebben advocaten van wederpartijen een duidelijk gemeenschappelijk belang, hoe raar dat ook klinkt.

Concrete maatregelen om deze ontwikkeling te doorbreken? Onderzoek de mogelijkheden tot afschaffing van het procesmonopolie en betaling

van advocaten volgens vaste tarieven, een *fixed fees*-stelsel dus zoals in Duitsland. Dat bevordert oplossingsgericht werken en advocaten hebben daar geen eigen belang bij het compliceren van een zaak.

Nieuw onderzoek wijst uit dat nog maar 10% van de particulieren die geschillen hebben voor een advocaat kiest. Het marktaandeel van de beroepsgroep staat dus onder druk. De advocatuur is te behoudend om dit alles te zien en ernaar te handelen. Men denkt “ze komen uiteindelijk toch wel naar ons toe”. Maar dat gebeurt dan vooral omdat mensen in een geschil moeilijk samen een strategie voor een oplossing overeen kunnen komen en dus terecht komen in het standaardstelsel van schikken en procederen. Er zal steeds meer druk op het systeem ontstaan om geschillen op modernere en toegankelijker manieren te behandelen. Dat betekent dan dat de advocaten als tussenpersonen een andere rol zullen krijgen.’

Berichten uit het notariaat

Declaratiegeschillen

Volgens art. 55, tweede lid van de Wet op het notarisambt kan, indien over een notarisdeclaratie ter zake van ambtelijke werkzaamheden geschil ontstaat, de meest gerede partij aan de desbetreffende ringvoorzitter een beslissing vragen. Diens beslissing is een beschikking in de zin van de Algemene wet bestuursrecht.

De regeling is op 1 oktober 1999 in werking getreden. De ervaringen die er de afgelopen vijf jaar mee zijn opgedaan, zijn niet eenduidig. Enerzijds zijn er ringvoorzitters die van oordeel zijn dat zij nuttig werk hebben kunnen verrichten. Anderzijds is het niet logisch de bestuursrechter over een dergelijk geschil te laten oordelen, waarbij de ringvoorzitter als bestuursorgaan zijn beleid ten aanzien van declaraties van ambtsgenoten in rechte moet verdedigen, terwijl de notaris om wiens declaratie het gaat, geen partij meer is bij de procedure. ‘De kantonrechter hoeft zijn beslissing toch ook niet te verdedigen bij de rechtbank?’, zo wordt opgemerkt. Daar komt bij, dat de ringvoorzitters niet bedreven zijn in het bestuursrecht en het bestuursprocesrecht.

Een van de geopperde alternatieven is uitbreiding van de kamer van toezicht met een kamer die declaratiegeschillen beslecht. Voordeel is dat klachten die zowel een tuchtrechtelijk als een financieel aspect hebben, gemakkelijker in samenhang kunnen worden behandeld. Nadeel is de verwarring: het tuchtrecht is niet bedoeld om de klager genoegdoening te geven, maar om te zorgen voor een goede praktijkuitoefening; de beslechting van declaratiegeschillen is wél bedoeld voor

mr. E.E. Minkjan, bestuurssecretaris KNB

genoegdoening van de klagers en kan bovendien worden gebruikt door de notaris als incassoprocedure.

Aansluiting bij de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken (SGC) is een ander alternatief. Een voorstel van de Algemene Raad de regeling voor advocaten bij verordening verplicht te stellen is vorig jaar door het college van afgevaardigden afgewezen. Een van de redenen was dat advocaten volgens de regeling ook een interne klachtbehandeling moeten hebben opgesteld. De voorwaarde dat de klacht eerst intern moet worden afgehandeld zou voor het notariaat geen extra drempel betekenen, aangezien dat voor het notariaat al in de Algemene wet bestuursrecht wettelijk is voorgeschreven. Wel zou een nadeel zijn, dat het voor het notariaat weer een extra voorziening is voor klachten over bejegening en dergelijke handelingen, waarover ook de nationale ombudsman oordeelt.

Deze alternatieven, waarvan er geen als ideaal naar voren springt, worden betrokken in het werk van de Commissie Evaluatie Wet op het notarisambt, onder voorzitterschap van mr. Hammerstein.

De KNB probeert verder geschillen over declaraties te voorkomen. Onlangs heeft zij een Code helder offrenen en tarifiëren (HOT) geïntroduceerd. Deze schrijft onder meer voor dat notarissen in hun offertes duidelijk maken welke werkzaamheden er wel en niet onder vallen. Voor de meest voorkomende werkzaamheden bevat de Code HOT lijsten als voorbeeld.